

Zuzana Balážová apeluje: *Chráňme si svoju malú krajinu*

Je to už druhýkrát, čo sa Kremnica pridáva k festivalovým mestám Envirofilmu. A tak sa mi naskytla možnosť opäť apelovať na obyvateľov Slovenska, aby si chránili svoju malú krajinu.

Posledný rok priniesol totiž nebývalý rozmach geologických prieskumov vo všetkých regiónoch. Počnúc hľadáním uránu pri Košiciach, Spišskej Novej Vsi, Poprade, v Považskom Inovci, cez prieskumy ložísk zlata v Kremnici, pri Zvolene, Detve a končiac vyhľadáváním ložísk perlitu v Tokajskej oblasti alebo bentonitu pri Lutile.

Možno sa zdá, že prieskum nikomu neublíži. Mali by sme si však položiť otázku, či vôbec chceme ťažiť neobnoviteľné suroviny a za akých podmienok. Aké budú dopady ťažby na krajinu a prírodu, aké sú riziká a kam sa uskladnia banské odpady. Pred rokom bola ešte Kremnica osamotená. Dnes sa k nej pridávajú občania ďalších miest a obcí, pretože im hrozí to isté. Želali by ste si za domom uránovú baňu? Alebo odkalisko? Pokiaľ sa o potrebe surovín pre priemysel teoretizuje,

všetko je zdôvodniteľné. Ale ak sa banská ťažba dotýka práve vás, uhol pohľadu sa radikálne mení.

Zahraniční prospektori sa sem priam hrnú. Veď prečo nie, keď náš právny systém ich sem doslova pozýva. Jeden príklad za všetky. Poplatok za dobývací priestor v Kremnici, ktorý zahŕňa takmer celé mesto, obec Kremnické Bane a časť Lúčok (celkom 12 km²), a ktorý zaplatí ťažobná spoločnosť, je ročne 240 tis. Sk. Pritom Združenie záhradkárov v Kremnici zaplatí štátu ročne vo forme spotrebnej dane 500 tis. Sk. Čo k tomu dodať?

Festival Envirofilm nás nabáda k tomu, aby sme chránili svoju krajinu. Preto aj ja prosím, všimajme si, čo sa deje okolo nás, neustupujme dravcom dych-

tiacim po zisku, toto je naša zem, ktorú odovzdáme našim potomkom.

RNDr. Zuzana Balážová, primátorka Kremnice
Ilustračné foto: Tomáš Kopečný

Vitajte v meste medzi siedmimi horami

Festivalové mesto Kremnica pripravilo počas trvania Envirofilmu bohatý program sprievodných podujatí. Oproti minulému roku bude prehliadka filmov trvať o jeden deň dlhšie, urobte si teda v sobotu 17. mája výlet do Kremnice - mesta medzi siedmimi horami.

Od 10.00 hod. si budete môcť zasúfažiť, v Zechenterovej záhrade sa totiž bude konať šiesty ročník **Majstrovstiev európskej únie v gul'kách**. Tento golf chudobných, ako gul'ky nazývajú kremnickí recesisti ktorí majstrovstvá založili, je otvorený všetkým bez rozdielu veku. Že gul'ky ste už roky nehrali? A ako dlho ste nestrielali z gumipušky? Pripomeňte si tieto „ekologické“ aktivity z detstva, dajte si chlieb s masťou a cibulou alebo ochutnajte držkovú polievku, ktorá sa bude podávať. Ak si zmysel pre recesiú náhodou nevystrelíte z

gumipušky, prídte si pozrieť aj tie najväčšie gýče aké dokázali zozbierať pracovníci Múzea gýča.

Premietanie súťažných festivalových filmov začne od 12.00 hod. vo festivalovom kine Akropola, ktoré je od Zechenterovej záhrady na skok. Na programe budú filmy, ktoré hodnotí detská porota Envirofilmu.

V Bellvom dome na Štefánikovom námestí budú inštalované hneď tri výstavy. Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva pre vás pripravilo náučnú expozíciu **Národné parky Slovenska**, na ktorej predstaví TANAP, NAPANT, Muránsku planinu, Pieniny, Veľkú Fatru a Poloniny.

Pozvánka do starobylého mestečka obklopeného zo všetkých strán zelenými vrchmi - **Vitajte v meste medzi siedmimi horami** - sa stala ústrednou témou tohtoročnej

detskej **výtvarnej súťaže**. Budete si môcť pozrieť ocenené práce. Deti popustia uzdu svojej fantázií a zahrajú sa na malých animátorov, ktorí predstavia návštevníkovi svoje mesto ako miesto, kde ľudia nežijú v súlade s okolitou prírodou. Aby toho nebolo dosť, Múzeum mincí a medailí bude večer v sobotu 17. mája otvorené pre všetkých návštevníkov zadarmo. V rámci pravidelnej akcie **Noc múzeí** budete môcť od 19.00 hod. navštíviť numizmatickú expozíciu, kultúrny program alebo sa poprechádzať po autentickom interiéri neskorogotického meštianskeho domu na výstave **Cesty zberateľstva v umení 15. - 18. storočia**.

V sobotu sa v Kremnici na festivale Envirofilm rozhodne nebudete nudiť.

Mgr. Silver Jurtnius

Grant na záchranu kultúrneho dedičstva

Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici, ako jedno zo špecializovaných pracovísk MŽP SR, podpísalo vo februári t. r. zmluvu o poskytnutí finančných prostriedkov pre projekt s názvom **Integrovaná ochrana európskeho kultúrneho dedičstva v**

správe Slovenského banského múzea. Projekt vo výške 482 000 eur, t. j. 16,2 mil. Sk, podporil grant z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska prostredníctvom Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu. Spolučasť zo štátneho

rozpočtu SR je 15 %. Projekt je rozvrhnutý na štyri roky.

Z názvu projektu vyplýva náš zámer - napomôcť k ochrane jedinečných zbierok, ktoré sú súčasťou zápisu v Zozname svetového kultúrneho

a prírodného dedičstva. Je všeobecne známa skutočnosť, že na Slovensku vo všeobecnosti je ochrana zbierok v múzeách finančne „podvyživená“, a to najmä tých, ktoré sú uložené v depozitoch. Pričom aj tieto sú rovnako cenné. V našom projekte sme sa zamerali na vylepšenie technického vybavenia priestorov, v ktorých sa zbierky nachádzajú – expozície, depozity, výstavy. Budú tu inštalované rôzne technické zariadenia – odvlhčovače či zavlhčovače priestorov, inštalácia regálov, svetelných zábran, doplníme a vybudujeme kamerový bezpečnostný systém. V rámci trvalej udržateľnosti projektu vybudujeme nové pracovisko na reštaurovanie starých tlačí a papiera, ktoré bude prístupné verejnosti a návštevníci sa oboznámia s technickým postupom reštaurovania v tejto oblasti. Svoju prax tu budú uplatňovať študenti

SPŠ S. Stankovianskeho v Banskej Štiavnici, ktorí študujú tento odbor. Najväčšia časť financií z projektu bude vynaložená na priame reštaurátorské a konzervátorské práce nami vybraných exponátov, ktoré sú poškodené. Ide napr. o známu neskorogotickú sochu plastiky sv. Barbory zo začiatku 16. storočia, patrónky baníkov, ďalej krstiteľnice z 13. storočia, náhrobných kameňov – epitafov z Lapidária Starého zámku, pochádzajúce z obdobia 15. – 18. storočia, ale aj rôzne maľby barokového obdobia. O stave projektu a jeho výsledkoch bude priebežne informovaná laická i odborná verejnosť a na záver sa uskutoční odborný workshop, celý proces bude zdokumentovaný v podobe DVD filmu.

PhDr. Jozef Labuda, PhD.
riaditeľ Slovenského banského múzea

Envirofilm 2008 v Banskej Štiavnici

Sprievodný program medzinárodného filmového festivalu Envirofilm 2008 v Banskej Štiavnici je zameraný na najpočetnejšiu skupinu návštevníkov – žiakov základných a stredných škôl, títo sú zároveň aj spoluautorami programu.

Vzdelávací program *Príroda pre budúcnosť* so zameraním na stromy a dreviny, ich význam pre život človeka a dôležitosť ich ochrany, pripravili študenti Strednej lesníckej školy.

Žiaci Spojenej katolíckej školy sv. Františka Assiského a Základnej školy Andreja Sládkoviča pripravili pre svojich kamarátov divadelné predstavenia – *Vodovoda nad zlato a Liečivá voda*. Slovenské banské múzeum má v programovej ponuke prehliadky expozícií v Bergergerichte a Galérii Jozefa Kollára spojené s kvízmi, vzdelávacími programami, premietaním videofilmov. Lákadlom, hlavne pre deti, je výstava exotických zvierat a hmyzu *Mini ZOO v múzeu* a 10. ročník súťažnej

výstavy detskej výtvarnej tvorby so zameraním na problematiku životného prostredia *My sa nevieme sťažovať nahlas*.

Tvorivé dielne Školy v múzeu poskytnú možnosť nahliadnutia environmentálneho využívania materiálov v minulosti. Aktivita *Recyklácia v remesle* dáva návod na znovuvyužitie predovšetkým textilného odpadu prostredníctvom tradičných tkáčskych a zápätkových techník. Účastníci si môžu vlastnoručne zhotoviť podošky, kapsy, puzdra. Starý textil poslúži aj pri výrobe handrových hračiek – loptičiek, bábik.

Popri premietaní nových súťažných filmov, nepochybne najatraktívnejšiu súčasť programu v Banskej Štiavnici sľubuje večer s Pavlom Barabášom a jeho filmami

Vysoké Tatry – divočina zamrznutá v čase a Neznáma Antarktída.

Anna Ďuricová
Slovenské banské múzeum

Študenti Technickej univerzity vo Zvolene – Z nadhľadu

Technická univerzita vo Zvolene má k problematike ochrany prírody a krajiny veľmi blízko. Jej Fakulta ekológie a environmentalistiky sa venuje celej škále tém (technológii spracovania odpadov, ochrane rastlín, živočíchov, biotopov, optimalizácii využívania krajiny atď.), ťažiskom záujmu Lesníckej fakulty sú naše lesné ekosystémy, na Fakulte environmentálnej a výrobných techník sa venujú ochrane pracovného a životného prostredia a na Drevárskej fakulte nájdeme tiež environmentálne orientované predmety. Preto je prirodzené, že univerzita je dlhoročným spoluorganizá-

torom Envirofilmu. Aj na tento rok sme pripravili niekoľko zaujímavých podujatí.

Každé dopoludnie od utorka 13. 5. až do piatku 16. 5. 2008 privíta záujemcov o *premietanie súťažných filmov* aula Technickej univerzity. Tradičnými záujemcami o tieto filmy sú prevažne zvolenské základné a stredné školy. Ich učitelia budú mať možnosť zoznámiť sa prostredníctvom *posterov* s prácou Fakulty ekológie a environmentalistiky, ako aj jej študentov v oblasti environmentálnej výchovy. Práve z prác študentov už niekoľko rokov zostavujeme sprievodné výstavy. Kým v minulých rokoch šlo najmä o práce našich talentovaných fotografov (napr. Juraja Žiaka, Šimona Kertysa) prezentované v Banskej Štiavnici, tento rok sme vo Zvolene pripravili výber karikatúr študentov s názvom *Z nadhľadu* (autori: Ondřej Slavík, Miroslav Očadlík). Tieto budú vystavené v Dome kultúry ŽSR, kde sa budú počas festivalových večerov premietat nesúťažné filmy z archívu Slovenského filmového ústavu (zabezpečuje

Filmový klub Zvolen). Sme veľmi radi, že zápočtová práca z predmetu environmentálna výchova študenta 4. ročníka Lukáša Čunderlíka *Dva svety – jedna Zem?* našla využitie v praxi. Stala sa súčasťou metodických materiálov pre učiteľov k téme globálna chudoba (DVD príloha časopisu pre environmentálnu výchovu a etiku *Ďalekohľad* 10/2007), a preto ju odprezentujeme ako sprievodnú výstavu tiež v Dome kultúry ŽSR. Prostredníctvom nej sa paralelne zoznámite so životom dvoch mladých žien z úplne odlišných krajín. Na základe mimoriadne pozitívnych ohlasov na minuloročný seminár O environmentálnej výchove rozprávkovo pre učiteľky materských škôl sme v tomto roku pripravili na štvrtok 15. 5. tému *Život pre budúcnosť*. S učiteľkami sa pozrieme na Zem očami Malého princa...

Naše aktivity sú súčasťou festivalového programu mesta Zvolen, ktoré pripravuje v tomto ročníku napr. besedu *Zvieratá zvolenského regiónu* a *videoprojekciu Ochrana prírody a krajiny* (Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene, oddelenie literatúry pre deti a mládež), podvečerné premietanie súťažných filmov (Dom Phorum) či večerné premietania (Filmový klub Zvolen v Dome kultúry ŽSR).

Zuzana Gallayová
Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen
karikatúra/autor: Ondřej Slavík

